

Introducció

La titulació de Filologia Anglesa de la UAB ha estat avaluada dins del programa d'avaluació institucional de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya del 2000.

La constitució i formació del comitè intern d'avaluació va tenir lloc el mes de juny i el procés d'autoavaluació va durar nou mesos, fins que el comitè intern va lliurar l'autoinforme.

El comitè extern que va avaluar la titulació de Filologia Anglesa va ser nomenat per l'Agència el març de 2000. Estava compost per dos acadèmics (un d'ells britànic) i un professional, tots tres relacionats amb la filologia anglesa, i un metòdoleg.

En general, els processos d'avaluació interna i externa van discórrer amb normalitat.

Context institucional

La titulació de Filologia Anglesa va néixer en el moment de creació de la UAB, l'any 1968. Les seves característiques i la seva evolució han estat similars a les de la resta de titulacions de Filologia Anglesa de l'Estat.

Filologia Anglesa és una de les tretze titulacions que imparteix la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB, en la qual hi ha matriculats el 10% del total d'estudiants de la Facultat. Aquesta titulació s'imparteix a quatre universitats catalanes; la de la UAB és la segona en nombre d'estudiants.

Taula 1. Dades generals de la UAB. Curs 1999-2000

	Filologia Anglesa, UAB
Alumnes de l'ensenyament	458
Alumnes de l'ensenyament a tot Catalunya	1.953
Alumnes totals matriculats a la UAB	33.273
Alumnes de cicle llarg a la UAB	26.507
Percentatge d'alumnes de la titulació respecte dels alumnes totals de la UAB	1,4%
Percentatge d'alumnes de la titulació respecte dels alumnes totals de cicle llarg de la UAB	1,7%
Percentatge d'alumnes respecte del total d'alumnes de la titulació a Catalunya	23%

El pes de la titulació a la Facultat i a la UAB és escàs: en part, a causa de la relativa inhibició del professorat de l'àrea i, en part, per la poca consideració que els professors de filologia anglesa rebien inicialment de la resta de professorat de les facultats de lletres, que pensaven que la seva formació filològica no era prou important. Aquesta situació, tot i que actualment no té cap raó de ser, encara subsisteix, probablement fomentada per l'escassa presència de professors de l'àrea de filologia anglesa en els òrgans de govern de la Facultat.

L'accés a l'estudi

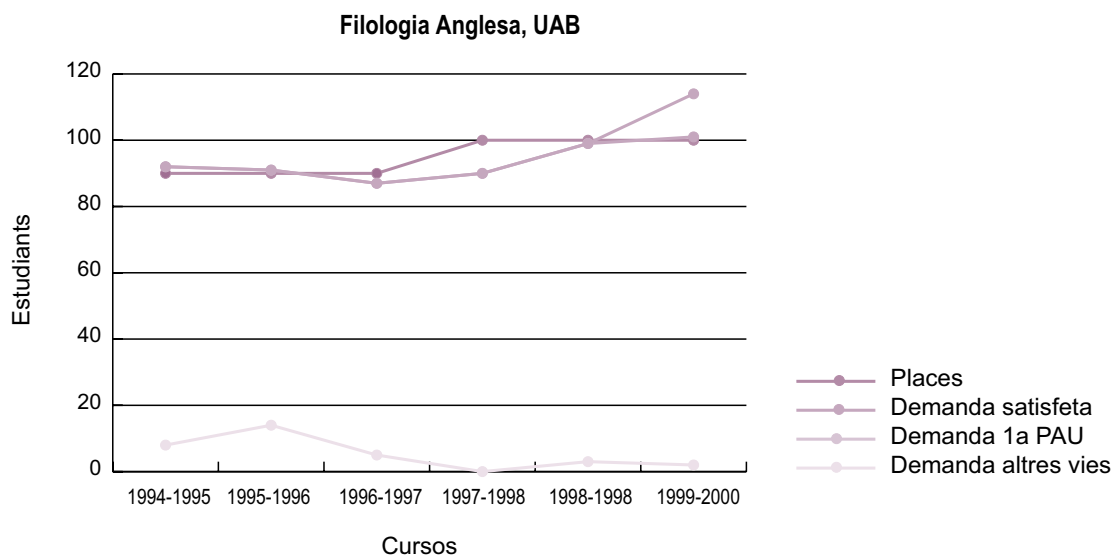
La titulació de Filologia Anglesa de la UAB ofereix 100 places, la quarta part del total de les que s'ofereixen d'aquest ensenyament a Catalunya. Com a punt fort, el procés d'avaluació ha destacat l'ajust entre les places ofertes i la demanda en primera opció, ja que en la matrícula de nou ingrés el 69% dels estudiants ha escollit la titulació en aquesta opció. Tal com es pot observar a la taula 2, tant el nombre de places ofertes com la demanda en primera opció i la demanda satisfeta es troben força ajustades. La demanda en primera opció s'ha mantingut constant al llarg dels últims anys a la ratlla de les 95 sol·licituds.

Taula 2. Demanda d'accés a la titulació. Curs 1999-2000

Titulació	Places ofertes*	Demanda global	Ràtio demanda / oferta	Demanda 1a opció		Demanda satisfeta global
				PAU	Altres	
Filologia Anglesa, UAB	100	116	1,2	114	2	101

*Places ofertes a Catalunya: 436

Demanda en 1a opció a Catalunya: 364

La nota de tall de la titulació el curs 1999-2000 va ser 6,13. Si bé aquesta nota ha anat disminuint lleugerament els últims anys, es troba per sobre de 6 des que es va introduir el nou pla d'estudis el 1992.

Taula 3. Notes de tall. Evolució 1995-2000

Titulació	Via d'accés PAU				
	1995-1996	1996-1997	1997-1998	1998-1999	1999-2000
Filologia anglesa, UAB	6,36	6,43	6,28	6,18	6,13

Nota de tall equivalent. Curs 1999-2000: 6,94

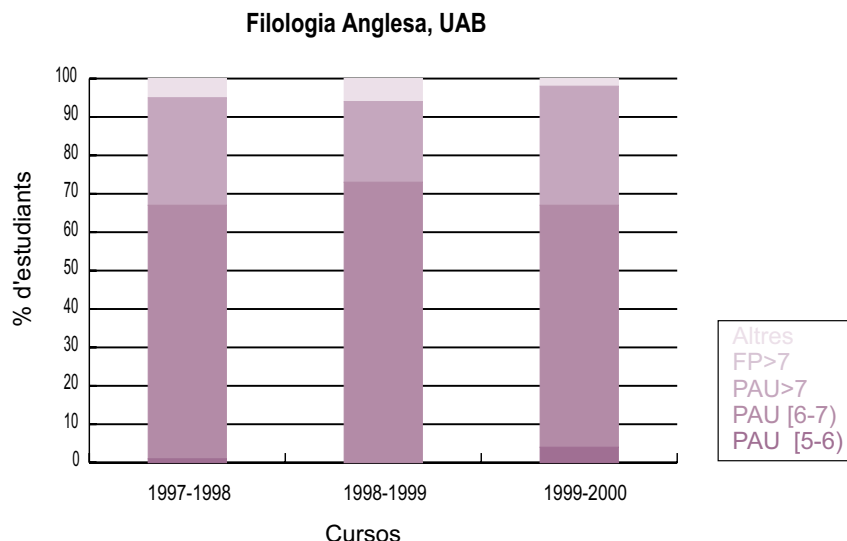
Pel que fa a la distribució dels estudiants de nou ingrés a la titulació, s'observa que la tendència durant els últims anys és la d'un augment progressiu dels alumnes que accedeixen als estudis amb notes de tall entre 6 i 7, en detriment dels que hi accedeixen amb notes superiors a 7, tot i que el curs 1999-2000 el percentatge d'aquests estudiants ha augmentat.

Tant els alumnes com la mateixa titulació han observat un desnivell creixent entre els coneixements que tenen els estudiants quan accedeixen a la titulació i els que requereixen els estudis. Per millorar aquesta situació, la titulació proposa establir una prova d'entrada obligatòria, cosa que els estudiants només acceptarien en el cas que la prova fos orientadora i no excloent. El comitè extern d'avaluació, en canvi, suggereix incrementar el volum docent en llengua anglesa al llarg dels quatre anys de la titulació.

Taula 4. Distribució dels alumnes de 1r curs per notes i vies d'accés

Titulació	Via d'accés PAU								
	Curs 1997-1998			Curs 1998-1999			Curs 1999-2000		
	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7	[5-6]	[6-7]	>7
Filologia anglesa, UAB	1%	66%	28%	0%	73%	21%	4%	63%	31%

La suma de la distribució d'alumnes d'accés via PAU per a cada curs ha de donar el 100%. Si això no passa, la diferència fins al 100% correspon als alumnes que han accedit a la titulació per altres vies.

Fites, objectius i planificació

La titulació de Filologia Anglesa de la UAB fonamenta els seus objectius de forma global en un plantejament curricular, atès que aquests objectius es dedueixen del mateix currículum. Així, la titulació pretén formar sòlidament en el coneixement de la llengua anglesa i dotar de les habilitats i els coneixements literaris necessaris per aprofundir posteriorment en la lingüística, la lingüística aplicada i la literatura.

Amb l'última reforma dels plans d'estudis no s'ha produït el procés de reflexió adequat sobre el perfil dels titulats i la rellevància dels continguts de l'ensenyament segons aquest perfil. S'assumeix genèricament, doncs, el perfil d'un llicenciat en filologia tradicional per a usos múltiples: bon coneixement de l'idioma i nocions de literatura i cultura, amb possibilitats d'adquirir una certa especialització per exercir la docència o per fer una carrera acadèmica en lingüística o literatura. S'assenyala també com a objectiu genèric donar als titulats oportunitats d'èxit en una societat de canvis tecnològics ràpids, però no hi ha un diagnòstic clar sobre la direcció en què han d'orientar-se els estudis en el moment actual per aconseguir-ho.

Així doncs, com que les autoritats acadèmiques i la mateixa UAB encara han de definir el perfil dels titulats amb vista a la seva inserció en el procés socioeconòmic, no és possible avaluar si l'estructura i el contingut del programa s'adeqüen a uns objectius clars, ni si responen correctament o no a les demandes formatives i a les necessitats socials. La titulació no duu a terme cap planificació estratègica.

El programa de formació

El pla d'estudis de la titulació va ser publicat al BOE el 28 de gener de 1993. Consta de 300 crèdits, distribuïts en dos cicles de 150 crèdits cadascun i amb una estructura semestral. El primer cicle està constituït bàsicament per assignatures troncal i obligatòries i està dirigit a formar els estudiants en el domini de la llengua anglesa, i també en les habilitats i els coneixements literaris i culturals bàsics. Al segon cicle els estudiants poden seguir un dels tres itineraris previstos - lingüística, lingüística aplicada (a l'ensenyament) i literatura- o bé poden optar per no seguir-ne cap en concret. El pla d'estudis permet cobrir satisfactòriament les necessitats essencials de formació d'un filòleg tradicional per mitjà de les assignatures troncal i obligatòries, mentre que les optatives permeten completar l'estudi i, per mitjà dels itineraris, aprofundir en les àrees fonamentals de la filologia tradicional.

No obstant això, el programa de formació és dens i probablement excessiu, si es té en compte la durada oficial d'aquesta titulació. El nombre d'assignatures del pla d'estudis és desmesurat, sobretot a causa de la divisió de les assignatures troncal i obligatòries en dues parts. El fet que es dediquin només 20 crèdits a la formació pràctica de la llengua anglesa indi-

Taula 5. El programa de formació

Filologia Anglesa, UAB	
Publicació al BOE	28.1.1993
Anys de durada	4
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	185
Teoria	88
Pràctica	97
Crèdits optatius	85
Crèdits de lliure elecció	30
Total	300
Grau mínim de practicitat obligatòria	
	52,4%
Nombre d'assignatures optatives ofertes	41
Oferta de crèdits optatius propis	250
Percentatge de crèdits optatius al pla d'estudis	28%
Relació d'optativitat	2,9
Projecte final de carrera / Pràcticum	
	No
Pràctiques en empreses	
	No

ca que la titulació pressuposa un nivell adequat de competència en els estudiants, cosa que no és realista.

L'oferta d'assignatures optatives i el seu volum en crèdits és suficient i està prou diversificada, alhora que garanteix un ús racional dels recursos humans, ja que el nombre de matriculats en aquestes matèries és elevat. Tanmateix, s'hi han detectat algunes disfuncions que s'haurien de resoldre. El plantejament de les assignatures optatives respon al desig, científicament inobjectable, d'especialització filològica tradicional dels departaments de Filologia Anglesa. És possible, però, que el mercat de treball actualment estigui demanant titulats amb una altra mena de formació. Seria convenient, doncs, replantejar-se els itineraris actuals i estudiar si l'oferta d'optatives és encara l'adequada. En aquest sentit, l'itinerari de lingüística aplicada (per a l'ensenyament secundari) hauria d'ampliar l'oferta d'optatives. També caldria introduir assignatures com ara lexicografia, lingüística computacional, traducció literària i forense, l'anglès per a fins tecnològics, empresarials i comercials, etc.

El grau d'optativitat és suficient i adequat a l'objectiu de garantir un nivell mínim de formació en habilitats fonamentals. La concentració de les assignatures optatives en el segon cicle és coherent amb els objectius de la titulació. De totes maneres, caldria assegurar que les assignatures troncal i obligatòries fossin prou diferents per evitar els encavalcaments que s'han observat. La proporció entre crèdits pràctics i teòrics és també, en general, adequada i, per tant, l'aspiració de la titulació de fer més hores pràctiques no sembla prou fonamentada. El que sí que seria convenient és diferenciar més entre els continguts de les matèries teòriques i les pràctiques i que es distribuïssin de manera més equitativa entre tots dos cicles, ja que actualment el 45% dels crèdits del primer cicle són pràctics, mentre que només ho són l'11% del segon.

Hi ha una tendència marcada entre els professors del Departament de Filologia Anglogermànica a identificar la seva àrea de coneixement amb la titulació, cosa que fa que estiguin poc oberts a propostes i a aportacions externes, ja siguin del MEC, de la UAB o de la Facultat de Filosofia i Lletres. El comitè extern considera que caldria sotmetre aquesta actitud a un examen crític, objectiu i sincer, deslligat dels interessos immediats del professorat, atès que hi ha raons científiques i pragmàtiques per creure que, si els estudiants poguessin accedir a continguts d'altres àrees, sempre que fossin triats i organitzats amb criteris de funcionalitat i rellevància, per ampliar el seu currículum, en sortirien beneficiats, tant pel que fa a la seva formació com a les perspectives de feina.

El programa de formació resulta molt difícil de completar en el temps previst, ja que el nombre elevat d'assignatures implica moltes hores d'assistència a classe i un temps d'estudi excessiu. Alguns programes de les assignatures de la titulació no s'arriben a completar i provoquen buits de formació que poden repercutir en altres matèries.

L'actualització científica dels programes és adequada a les necessitats nuclears d'una titulació tradicional i sòlida.

D'altra banda, la titulació hauria de considerar la introducció d'un format més detallat i uniforme per a la presentació dels programes de les assignatures.

Desenvolupament de l'ensenyament

La metodologia docent més utilitzada per impartir els crèdits teòrics és la classe magistral, amb els recursos propis d'aquest mètode: pissarra, transparències, vídeos i enregistraments. Alguns professors han començat a introduir recursos informàtics a l'ensenyament, com ara ordinadors i material en format electrònic a través de la xarxa. En un gran nombre d'assignatures de la titulació es fa servir el recurs docent de les presentacions dels estudiants de forma excessiva i poc eficaç. D'una banda, els alumnes no sempre segueixen aquestes presentacions amb l'interès necessari i, de l'altra, fomenten la idea entre els estudiants que són ells els que imparteixen gran part de la docència.

En relació amb l'organització de l'ensenyament, cal destacar que no hi ha establerts prerequisits adequats per poder cursar determinades assignatures, cosa que sovint porta els estudiants a sobreestimar les seves possibilitats amb el consegüent augment del fracàs que això comporta. La coordinació del programa és lògica i satisfactòria, si bé en alguns casos encara cal millorar l'adequació entre crèdits teòrics i pràctics, i entre grups d'una mateixa assignatura. Més problemes presenta la coordinació interdepartamental i entre la titulació i la Facultat, per bé que aquest últim aspecte ha millorat substancialment i fins i tot s'ha pogut arribar a una situació de normalitat plena.

D'altra banda, l'assignació de les aules als grups, com que es fa quan encara no se'n coneix la grandària, és un xic erràtica i provoca que hi hagi grups petits en aules grans i viceversa.

El sistema de tutories de la titulació està prou regulat, els professors el compleixen i la qualitat de l'assistència és satisfactòria. Per aquest motiu constitueix un dels punts forts de la titulació. De vegades, però, es donen problemes estructurals a causa de la densitat dels horaris de classe, que fa que els estudiants no puguin utilitzar les tutories sense perdre hores lectives. Probablement, concertar entrevistes entre professors i alumnes fora de l'horari estricte de tutoria o fer les consultes per mitjà del correu electrònic podria solucionar aquest problema. A part d'això, l'ús de les tutories és força intens, cosa que és un bon indicador que el sistema funciona satisfactòriament.

El nombre d'estudiants per grup es manté per sota de 50 al primer cicle de la titulació i augmenta fins a 55 (crèdits teòrics) al segon cicle. Aproximadament el 17% dels estudiants de primer curs repeteixen crèdits teòrics i el 27% els pràctics. El comitè extern considera que el nombre d'alumnes per grup a les pràctiques i en algunes assignatures teòriques, sobretot les optatives de segon cicle, és encara elevat.

Taula 6. Distribució dels alumnes a la titulació. Curs 1998-1999

Filologia Anglesa, UAB	
Mitjana d'alumnes per grup de 1r curs	
Teoria	47
Pràctica	40
Mitjana d'alumnes de nou ingrés per grup de 1r curs	
Teoria	39
Pràctica	29
Mitjana d'alumnes per grup 1r cicle	
Teoria	41
Pràctica	43
Mitjana d'alumnes per grup 2n cicle	
Teoria	55
Pràctica	42
Alumnes totals	458
Alumnes equivalents a temps complet	404

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 1998-1999

Filologia Anglesa, UAB	
Taxa d'èxit 1r curs	
1a convocatòria	70%
2a convocatòria	54%
Taxa d'èxit 1r cicle	
1a convocatòria	66%
2a convocatòria	55%
Taxa d'èxit 2n cicle	
1a convocatòria	70%
2a convocatòria	58%
Rendiment acadèmic	
1r curs	72%
1r cicle	67%
2n cicle	64%
Mitjana del nombre de titulats (1996-1999)	43
Taxa de graduació	0,48

Tot i que la majoria dels estudiants afirma que compagina els estudis amb la feina, el 88% es matricula de tots els crèdits del curs.

S'observa un lleuger descens en el rendiment acadèmic dels estudiants a mesura que avancen en els seus estudis, en molts casos probablement per la dificultat de compaginar els estudis i la feina. Els resultats acadèmics són millors en les assignatures de literatura i cultura que en les matèries lingüístiques, fet que indica la dificultat més gran de superar aquestes últimes. L'abandonament se situa prop del 35% en el conjunt de l'ensenyament, mentre que la taxa de graduació mitjana dels darrers tres cursos és del 48%.

No hi ha definida cap estratègia institucional pròpia de captació d'alumnes, a part de les xerrades divulgatives als centres de secundària, les jornades de portes obertes i el Saló de l'Ensenyament. Si bé fins ara la demanda en primera opció s'ha mantingut ajustada a l'oferta, el descens observat en el segment d'estudiants amb notes de tall superiors a 7 fa pensar en la necessitat d'establir polítiques que permetin captar els estudiants més bons.

Els estudiants de la titulació tenen, en general, un bon nivell d'anglès, estan motivats i mostren una estreta fidelitat i identificació amb la titulació, cosa que, sens dubte, representa un dels punts forts de l'ensenyament.

Professorat

La majoria dels professors adscrits a la titulació són contractats (associats i altres), mentre que el 43,5% són numeraris (catedràtics, titulars d'universitat i titulars d'escola universitària). El perfil de formació del professorat és adient a la titulació i en la distribució de les assignatures s'intenta adequar al màxim cada perfil docent i investigador. No hi ha diferències significatives entre el primer i el segon cicle pel que fa a la distribució de professors catedràtics i titulars. D'altra banda, les hores de docència per professor estan dins de la mitjana del conjunt de la UAB. El nombre de professorat no estable a la titulació supera el 50%.

Quant a l'assignació de tasques administratives al professorat, la política del Departament de Filologia Anglogermànica (majoritari en la titulació) és la de no assignar-ne al personal no estable. Això provoca que aquesta mena de tasques es concentrin en molt poques persones i que els associats no s'hi interessin. Seria convenient permetre que aquests pro-

Taula 8. Dedicació docent del professorat. Curs 1998-1999

Filologia Anglesa, UAB	
Professorat ordinari	43,5%
Catedràtics d'universitat	6%
Titulars d'universitat	34,5%
Catedràtics d'escola universitària	0%
Titulars d'escola universitària	3%
Associats	34,5%
Altres	22%

fessors participessin en les tasques administratives en la mesura que ho permeti la legislació vigent.

Finalment, cal dir que l'alumnat valora positivament el professorat i que la relació entre ambdós col·lectius és molt bona.

Instal·lacions

La biblioteca d'Humanitats de la UAB, que dona servei a la titulació, es considera excel·lent, tant per la seva dotació com per l'organització i les instal·lacions de què disposa. La dotació bibliogràfica referent a les assignatures de la titulació també és excel·lent. A més, la Facultat de Filosofia i Lletres disposa d'un pressupost per a l'adquisició de fons bibliogràfic que actualment està infrautilitzat i que convindria que les titulacions fessin servir adequadament.

Les aules presenten alguns problemes d'acústica, d'il·luminació, de ventilació i de temperatura, i també deficiències de mobiliari i d'equipament. A més, caldria augmentar el nombre de despatxos per a professors, fer-los més grans i equipar-los per a un desenvolupament correcte de les tasques docents i investigadores. El comitè extern va destacar molt positivament l'aula d'autoaprenentatge de llengües.

Relacions externes

Tot i que la UAB es troba situada molt a prop d'un importantíssim centre de producció editorial, la projecció externa de la titulació cap a empreses d'aquest sector és escassa. Sovint es limita a la formació que els professors d'anglès ofereixen en instituts i escoles d'idiomes i a la tasca de titulats empleats en altres tipus d'empreses.

La titulació té, en canvi, una bona projecció externa en el terreny estrictament acadèmic, en el qual gaudeix de molt bona reputació. Les seves relacions amb universitats i institucions dedicades als estudis anglesos i nord-americans (British Council, Comissió Fulbright, Govern canadenc, etc.) resulten molt positives per al Departament, i consegüentment per a la docència, que s'ha beneficiat de donacions, de professors visitants finançats, d'intercanvis, de conferencians, etc.

Tot i que el nombre d'estudiants que ha participat en el programa Sòcrates-Erasmus és baix, es considera que qualitativament la seva aportació ha estat satisfactòria. Caldria, però, millorar certs aspectes, com ara la informació als estudiants i la transparència en la selecció dels candidats. La titulació hauria de reflexionar també sobre la política de restringir els intercanvis al segon cicle i permetre d'accedir-hi a estudiants de segon curs (tal com ho fan les universitats britàniques).

Recerca

En general, el Departament de Filologia Anglogermànica mostra una activitat investigadora sostinguda, finançada i amb bons resultats, si més no per part de cinc grups que treballen en els camps de la fonètica i la fonologia angleses, el bilingüisme, els estudis sobre gènere, l'autobiografia i la literatura postcolonial. A més, hi ha un grup consolidat de Fonètica i es mantenen bons contactes amb institucions nacionals i internacionals.

El Departament també afavoreix la mobilitat del professorat, rep conferencians, publica una revista (Links & Letters) i té una bona reputació nacional per la qualitat de la seva investigació, ja que gaudeix d'un bon nivell. També duu a terme una tasca important per difondre i contrastar la seva recerca, com a mínim en el pla acadèmic.